

ZORG

Het ideaal van de ChristenUnie voor 2030 is een samenleving waarin mensen naar elkaar omkijken. Niemand leeft voor zichzelf, als mensen zijn wij op elkaar aangewezen. Iedereen vaart er wel bij als mensen in verbondenheid, verantwoordelijkheid en betrokkenheid samenleven. De provincie heeft hierin een verbindende taak. Wij willen dat de provincie de taak op zich neemt om discriminatie te voorkomen en te bestrijden. Geweld, onveiligheid, criminaliteit, onleefbaarheid en verpaupering moeten krachtig worden bestreden.

Als christelijke politieke partij willen wij bondgenoot zijn van alle burgers. Ook van zwakkeren en vluchtelingen. Met extra aandacht en door goede randvoorwaarden te scheppen voor gezondheid, veiligheid, sport, kunst en cultuur, cultureel erfgoed en de Friese taal, willen wij de leefbaarheid in Fryslân bevorderen.

Leefbaarheid behouden

Wij willen dat de leefbaarheid in 2030 overal in de provincie hoog is. Dit vraagt in heel Fryslân om goede voorzieningen, zoals scholen, zorgvoorzieningen en snel internet. Wij zien grote kansen voor de 'coöperatiesamenleving'. Initiatieven van onderop moeten zoveel mogelijk worden gestimuleerd. Het is tijd voor minder overheid en meer samenleving. Overheid en samenleving kunnen elkaar aanvullen.

Internet wordt steeds belangrijker om mee te kunnen doen in de samenleving. Daarom is het belangrijk dat ook ouderen vaardig zijn in het omgaan met internet. Wij willen dat de provincie het initiatief Seniorweb, cursussen voor ouderen, ondersteunt.

Het in stand houden van maatschappelijke organisaties is primair een verantwoordelijkheid van gemeenten. Er zijn echter thema's die niet aansluiten bij de gemeentelijke verantwoordelijkheden. Als dit zaken zijn die van belang zijn voor de sociale infrastructuur van de provincie, dan zien wij hierin voor de provincie een taak. Concreet betreft dit:

- discriminatiepreventie en bestrijding;
- onafhankelijke belangenbehartiging voor patiënten en cliëntenorganisaties;
- het inzichtelijk maken van de kwaliteitsbeleving van de Friese zorgconsument.

Elk mens telt

Wij willen een samenleving waarin de zwakkeren sterk staan. Chronisch zieken en gehandicapten horen erbij en hebben recht op een volwaardige plaats. De overheid zorgt voor een vangnet voor diegenen die het niet zelf kunnen redden, onder meer door relevante maatschappelijke organisaties in stand te houden.

Er verandert veel in de zorg, zeker voor ouderen. We moeten voorkomen dat er mensen tussen wal en schip raken. Daarom is het belangrijk dat er organisaties zijn die voor hun belangen opkomen.

Tiny de Boer-Rottiné
Voorzitter Cliëntenraad Talma Hiem
Balk

We gaan voor een samenleving waarin mensen elkaar met liefde en zorg omringen. We accepteren geen samenleving waarin mensen in eenzaamheid of mensen met psychische zorgen geen toekomst meer zien. Wanneer mensen lijden aan het leven is dat een gezamenlijke verantwoordelijkheid van ons allen.

Organisaties zoals Doarpswurk, Keunstwurk, Partoer en Sport Fryslân leveren een belangrijke bijdrage aan de sociale infrastructuur van de provincie. Wij willen die organisaties in stand houden door deze structureel te subsidiëren. Gemeenten bekostigen hier ook een deel van door de door hen benodigde steun in te kopen.

De ChristenUnie gaat voor een mensenhandelvrije provincie. Waar nodig neemt de provincie een regiserende rol richting gemeenten, zodat voorkomen wordt dat de problematiek verschuift naar andere gemeenten, wanneer de ene gemeente strengere wetgeving toepast dan de andere.

Noodfonds jeugdzorg

Per 1 januari 2015 gaat de jeugdzorg van de provincie naar de gemeenten. De provincie staat garant voor een overdracht waarbij gemeenten niet achteraf worden geconfronteerd met extra, onverwachte kosten. Hiervoor bestaat een noodfonds waar gemeenten een beroep op kunnen doen. De ChristenUnie wil dat het geld uit dit noodfonds gedurende

2015 en 2016 beschikbaar is, waarna een evaluatie plaatsvindt. Indien nodig kan het noodfonds verlengd en/ of verhoogd worden. De transitie mag nooit ten koste van mensen gaan.

Vluchtelingen opvangen

Jaarlijks vluchten duizenden mensen naar Nederland omdat ze in hun eigen land worden vervolgd vanwege etniciteit, geloof, politieke overtuiging of geaardheid. Gemeenten zijn verplicht een bepaald aantal vluchtelingen opvang te bieden, zodat elke gemeente naar draagkracht bijdraagt aan de oplossing van dit landelijke probleem. De provincie ziet erop toe dat gemeenten aan deze verplichting voldoen. Wij willen dat de provincie dit toezicht actief invult en de samenwerking tussen gemeenten bevordert, zodat voorkomen wordt dat gemeenten niet aan hun taak kunnen voldoen.

Zorgvoorzieningen behouden

De verwachting is dat circa 40 procent van de huisartsenpraktijken in Fryslân over tien jaar vacant is. Het tekort aan huisartsen is een bedreiging voor de zorg dicht bij huis en de leefbaarheid. Wij willen dat de provincie investeert in een aantrekkelijke leefomgeving voor huisartsen en medisch specialisten, zodat zij zich hier graag vestigen. Denk hierbij aan investeringen op het gebied van cultuur, winkels en recreatie. Wij hechten groot belang aan de provinciale dekking voor wat betreft ziekenhuiszorg. De provincie zal, binnen haar mogelijkheden, haar uiterste best doen om de Sionsberg in Dokkum te behouden.

Dagelijks heb ik te maken met mensen die ondersteuning nodig hebben. Naast sterke netwerken van betrokken mensen zijn woonzorgtechnologie en e-healthtoepassingen erg belangrijk. Daardoor kunnen mensen zo zelfstandig mogelijk blijven wonen.

Wybe O. Sierksma
Raad van Bestuur Stichting Sprank

Zorginnovatie moet de komende jaren hoog op de agenda te staan. Het gaat niet alleen om ziekte en genezing, maar steeds meer ook om preventie: gezondheid en gedrag. Wij zien hier voor Fryslân een pioniersrol, in samenwerking met noordelijke maatschappelijke organisaties, ziekenhuizen en kennisinstellingen. We zijn al een pilotregio voor de speerpuntsector 'Healthy Ageing' (gezond oud worden). Wij zijn ervoor dat de provincie daar ruimhartig aan meewerkt, door projecten te financieren en partijen bij elkaar te brengen.

Het huidige volksgezondheidsbeleid is erop gericht dat oudere mensen langer thuis blijven wonen. Daar zijn wij het mee eens. Burgers zijn echter nog niet of onvoldoende bekend met de mogelijkheden om langer thuis te blijven wonen. Wij willen dat de provincie hierin ondersteuning biedt en het als haar missie ziet om zelfregie en eigen kracht te stimuleren. Dit houdt in dat de provincie onderzoekt wat mensen nodig hebben om langer thuis te kunnen blijven wonen. De provincie stimuleert het gebruik van woonzorgtechnologie en e-health-toepassingen, bevordert de goede informatievoorziening en ondersteuning, en zet zich ook in voor de bouw van duurzame en toekomstbestendige woningen en aanpassing van de bestaande woningvoorraad. Ze ontwikkelt bijvoorbeeld een visie op 'Kangoeroe-wonen': een aanbouw aan een woonhuis zodat kinderen voor ouders kunnen zorgen (mantelzorg).

Wij maken ons zorgen over de groeiende leegstand van appartementen in verzorgingshuizen. Verzorgingshuizen hebben een belangrijke sociale functie, bijvoorbeeld voor gezamenlijk eten en dagopvang. Wij zijn ervoor dat appartementen in verzorgingshuizen worden verhuurd en dat functies, zoals zelfstandig wonen, dagopvang, maaltijdvoorziening en restaurant, hieraan worden gekoppeld.

Veiligheid en gezondheid voorop

Geloof in Zorg betekent dat de veiligheid en gezondheid van burgers voorop staan. In een gezond leefklimaat worden stapeling van geluid, fijnstof en roet voorkomen. Wij zijn voor de aanleg van ondergrondse hoogspanningskabels in dichtbevolkte gebieden, omdat bovengrondse hoogspanningskabels gezondheidsproblemen kunnen veroorzaken. Wij willen een stop op vergunningen voor de bouw van nieuwe kolencentrales. Ook zien wij in Fryslân geen ruimte voor de winning van (schalie)gas, kernenergie en ondergrondse opslag van CO₂ of radioactief afval van kernenergiecentrales.

Het is van belang dat er duidelijke regels zijn en dat iedereen zich daaraan houdt. De provincie maakt voor industrie, landbouw en transport regelgeving ter bescherming van het milieu en de volksgezondheid en houdt stringent toezicht op de naleving daarvan. Zij treedt adequaat op bij klachten van geur-, licht-, of geluidshinder. Onveilige situaties worden niet gedoogd. Hierdoor wordt de kans op rampen zo klein mogelijk gemaakt.

Inwoners worden goed geïnformeerd over de risico's in hun woonomgeving en hoe zij zich daartegen kunnen beschermen. Naast de beschikbaarheid van gedrukte media en een digitale risicokaart zorgt de provincie ervoor dat deze informatie ook via tablet en smartphone beschikbaar is.

Sport bevorderen

Ons ideaal is dat elke inwoner van Fryslân in 2030 sport of beweegt. Sporten geeft energie, levert conditie op, ontspant, bevordert de gezondheid en zorgt voor sociale netwerken. Ook leren mensen om respectvol met elkaar om te gaan. Het bevorderen van sport is geen provinciale kerntaak, maar de provincie kan wel een stimulerende en faciliterende rol hebben op het gebied van breedte- en gehandicapten sport. Wij zien hierin een speciale taak voor Sport Fryslân (een steunfunctie van de provincie). Een voorbeeld is het aanbieden van sportbuddy programma's aan sportverenigingen. Ook moeten alle sportaccommodaties toegankelijk zijn voor rolstoelgebruikers en minder validen.

Wij zien geen rol voor de provincie in het faciliteren (financieel of anders) van profsport of deelname aan grootschalige (internationale) sportevenementen die qua uitstraling het niveau van de provincie overstijgen. De provincie kan wel de samenwerking tussen en met gemeenten stimuleren, bijvoorbeeld als het gaat over sportaccommodaties (wat komt waar) en prioriteitsstelling bij subsidiëring van sportactiviteiten. De Friese sporten kaatsen, fierljeppen en skûtsjesilen verdienen als cultureel erfgoed speciale aandacht van de provincie. De provincie kan bijvoorbeeld de bekendheid van deze sporten stimuleren.

Basisstructuur kunst en cultuur versterken

Kunsten verrijken het leven en de samenleving. Kunst, cultuur en monumenten zijn de vensters van onze beschaving. Ze weerspiegelen onze waarden en normen en onze identiteit als dorp, stad, provincie of land. Het gaat hierbij onder meer om beeldende kunst, literatuur, podiumkunst, muziek, monumenten, architectuur en landschapsinrichting. Bibliotheken en musea zijn belangrijke conservators en overdragers van kunst en cultuur.

Voor de instandhouding van kunst en cultuur is een goede basisstructuur noodzakelijk. Die basisstructuur mag niet worden uitgehold. Wij willen dat de provincie ervoor zorgt, binnen de kaders van haar verantwoordelijkheid, dat de aanwezige basisstructuur zoveel mogelijk wordt benut en waar nodig wordt uitgebreid. De provincie heeft niet alleen oog voor professionele kunst, maar bevordert vooral ook de ontwikkeling van talenten in de amateurkunst.

Wij willen dat de 'witte vlekken' op het gebied van kunstuitingen in kaart worden gebracht. Hiervoor kan bijvoorbeeld een kunstenaarscollectief worden ingezet. Voor het realiseren van kunstuitingen in deze gebieden worden Friese kunstenaars ingezet, onder andere in het kader van Culturele Hoofdstad 2018. Gemeenten blijven daarbij verantwoordelijk voor de plaatsing en de kwaliteit. Een goed voor-

beeld is het project van de Friese kunstenaar Evert van Hemert die langs de Elfstedenroute beelden van schaatsers heeft geplaatst.

De openbare functie van een (openbare) bibliotheek is in het licht van de decentralisaties groter dan ooit. De (openbare) bibliotheek draagt bij aan brede maatschappelijke doelen en kan in een dorps huis of multifunctioneel centrum bijvoorbeeld de functie van sociale ontmoetingsplek vervullen. Gemeenten en bibliotheken zijn zelf primair verantwoordelijk voor die functie. Een bereikbare, betaalbare, openbare bibliotheek behoort onderdeel te zijn van het (gemeentelijke) participatiebeleid. Dit is wat ons betreft een belangrijk punt in de discussie over de vraag of een bibliotheek fysiek of digitaal moet zijn. De provinciale rol is beperkt tot het ondersteunen van initiatieven om de leefbaarheid in dorpen en kernen te ondersteunen. De beschikbaarheid van bibliotheekvoorzieningen is daar een onderdeel van.

Effecten Culturele Hoofdstad 2018 borgen

Culturele Hoofdstad 2018 wordt de komende jaren een belangrijke katalysator voor ontwikkelingen op het gebied van kunst en cultuur. Wij zijn voor een provincie-brede opzet van de programmering, waarin ook de Friese kerkgebouwen worden betrokken en als publiekstrekker fungeren. Ook kerkgemeenschappen hebben een belangrijke rol in de programmering van Culturele Hoofdstad 2018. Wij vinden het belangrijk dat de revenuen van alle inzet voor dit evenement ook na 2018 worden geborgd. Dit wordt meegenomen in de plannen in aanloop naar 2018.

Cultureel erfgoed behouden

Eén van de provinciale taken is het behoud van het culturele erfgoed. Dit betreft niet alleen gebouwen zoals oude kerken, monumentale boerderijen, gemalen en fabrieken, maar ook oude instrumenten, zoals orgels, streekgebonden cultuurhistorie op het platteland of in de stad en streektaal en streekfeesten. Beeldbepalende gebouwen bepalen mede de leefbaarheid van een gebied. Bij het in stand houden van dit soort gebouwen, met hulp of inzet van de provincie, wordt steeds gekeken of combinaties met taken van andere overheden, zoals waterschappen en gemeenten, mogelijk zijn. Wij willen dat de steun voor Stichting Alde Fryske Tsjerken en de subsidies voor onderhoud en verduurzaming van rijksmonumenten worden voortgezet.

Fries in stand houden

De Friese taal is een belangrijke drager van de Friese cultuur. Het Fries moet in stand worden gehouden en waar mogelijk bevorderd. De Fryske Akademy, Tresoar en Omrop Fryslân hebben hierin een belangrijke taak. Zij dragen bij aan de taalont-

wikkeling en het gebruik van het Fries. De afgelopen jaren heeft de Friese taal een steeds belangrijkere plaats in het onderwijs gekregen. Dat willen we blijven stimuleren. Na het door de provincie gefinancierde plan 'Boppeslach' is het tijd voor een volgende stap: de ontwikkeling van een doorgaande leerlijn. De provincie faciliteert scholen hierin met adequate leermiddelen.

Wij willen dat de provincie vasthoudt aan de adviezen die door de commissie-Hoekstra in 2010 zijn uitgebracht en dat zij daar de rijksoverheid bij voortdurend op wijst. Kort gezegd houden deze adviezen in dat de bevoegdheden voor het onderwijs in de Friese taal bij de provincie moeten liggen.

DE CHRISTENUNIE GELOOFT IN ZORG EN KIEST DAAROM VOOR:

- Instandhouding van steunfuncties en organisaties die de sociale infrastructuur van Fryslân versterken.
- Noodfonds jeugdzorg gedurende 2015 en 2016. Als het nodig blijkt kan dit fonds verlengd en/of verhoogd worden.
- Een provincie waar gemeenten hun verantwoordelijkheid nemen en vluchtelingen passende opvang krijgen; de provincie vervult hierin een ondersteunende rol.
- Bereikbare zorg voor iedereen. Om een dreigend tekort aan medisch specialisten en huisartsen te voorkomen, zorgen wij voor een positief vestigingsklimaat voor huisartsen en medisch specialisten. Vanwege de provinciale dekking van ziekenhuiszorg willen wij het ziekenhuis in Dokkum behouden. We willen de kansen rond het thema Healthy Ageing benutten en versterken.
- Geen ruimte voor de winning van (schalie)gas, kernenergie en ondergrondse opslag van CO2 of radioactief afval van kernenergiecentrales.
- Provinciale campagne om drempels weg te nemen voor deelname aan sport en beweging (leeftijd, overgewicht, beperking lichamelijk en geestelijk, financieel). Hier ligt een taak voor Sport Fryslân.
- Brede inzet van Friese (amateur)kunstenaars in het kader van Culturele Hoofdstad 2018. Subsidiëring van activiteiten die de amateurkunst ondersteunen.
- Bevordering van de Friese taal in het onderwijs, het verder ontwikkelen van een doorgaande leerlijn en het faciliteren van scholen met adequate leermiddelen.
- Een gedeelde verantwoordelijkheid van rijk en provincie voor het in stand houden en bevorderen van de Friese taal, ook door middel van de media, in de vorm van een op te richten Fries Mediacentrum. Een jaarlijks structurele provinciale bijdrage voor het in stand houden van dit mediacentrum.
- In stand houden van de bijzondere positie van Omrop Fryslân. Realiseren van een volwaardig programma-aanbod in het Fries, op verschillende platformen. Zorgen voor een regio-dekkende zender voor de Friese programma's. Een structurele provinciale bijdrage voor omroepactiviteiten die de Friese taal en cultuur bevorderen.
- Vasthouden aan de adviezen die door de commissie-Hoekstra zijn uitgebracht en de rijksoverheid daar bij voortdurend op wijzen.
- Voortzetten steun voor Stichting Alde Fryske Tsjerken en subsidies voor onderhoud en verduurzaming van rijksmonumenten.
- Steun voor gemeentelijke initiatieven om in het kader van de leefbaarheid (openbare) bibliotheekvoorzieningen in dorpen en kernen bereikbaar te houden.